

2. Vaststelling van Hoofdstuk II (Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin) van de Rijksbegroting voor 1930.

(Hermans.)

van Financiën den Minister-President mochten begroeten. Het heeft mij leed gedaan, dat deze Minister zich op een dergelijke manier van de zaak afmaakt. Ik heb het groote voorrecht gehad, dezen Minister te kennen, zij het helaas maar een korten tijd, als burgemeester van de stad mijner inwoning, van Arnhem; reeds vroeger, toen ik in Rotterdam woonde, had ik ook reeds de eer dezen Minister, zij het min of meer uit de verte, te kennen, toen hij lid van den gemeenteraad was. Ik heb altijd het idee gehad van dezen Minister, dat hij een breed standpunt innam en dat hij werkelijk de zaken van uit dat standpunt bekeek. Het spijt mij, dat het antwoord, bij de vorige gelegenheid door den Minister gegeven, en ook nu weer, niet klopt met het idee, dat ik mij van hem had gevormd. Wanneer de Minister even had willen nadenken, had hij toch moeten begrijpen, hoe précair de toestand voor enkele leden van deze Kamer is, niet voor de meerderheid, dat geef ik toe.

De meerderheid zal er niet het minste belang bij hebben of er verandering intreedt, ja dan neen, maar daarover gaat het ook niet. Het gaat er over of de Nederlandsche Regeering nu niet de menschen in staat moet stellen — menschen, die door hun partij worden aangewezen; de kiezers hebben het recht hen aan te wijzen — naar behooren hun plichten als Kamerlid te vervullen en of de Regeering daartoe wil medewerken. Die medewerking heb ik gemist bij dezen Minister. Ja, wij hebben iets gekregen. De Minister heeft een toezegging gedaan op min of meer neerbuigende wijze, een wijze, waaraan ik mij lichtelijk geërgerd heb. De Minister zegt: wij zullen iets doen; ik zal den leden, die in den Haag wonen, maar dat doe ik dan ook alleen — het is het uiterste, waartoe ik te bewegen ben —, omdat er een algemeene aandrang komt, een vergoeding voor verblijfkosten geven.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zal over het ontwerp van wet, dat ons nog niet bereikt heeft, nog niet spreken, maar ik mag er misschien toch even de aandacht op vestigen, omdat het hier ter sprake is gebracht en de Minister als het ware heeft gezegd: wees nu maar bedaard en wees maar zoet, je krijgt wel iets, al is het niet alles. Maar nu ontstaat daardoor de toestand, dat een Kamerlid, dat in Rijswijk woont, op 1 minuut afstand van den Haag — met de tram kan men voor een dubbeltje het Binnenhof bereiken — f 20 krijgt, terwijl een Kamerlid, dat op 1 minuut afstand van Rijswijk woont, maar f 10 krijgt.

Ik heb een oogenblik gedacht — maar ik heb dadelijk die gedachte van mij afgezet —, dat dit eigenlijk min of meer beleedigend was, maar dit kan natuurlijk niet de intentie van den Minister zijn geweest. Ik neem veeleer aan, dat het eenvoudig het stelsel was, dat den Minister er toe dwong een dergelijke regeling te treffen. Ik hoop echter voor de eer van het Parlement, dat het ontwerp ons niet bereikt en in de Tweede Kamer zal worden verworpen. Ik neem volgaarne aan, dat het in het stelsel ligt, dat een zoodanige regeling wordt getroffen, dat een Kamerlid, dat in Scheveningen woont, in de gemeente den Haag — zoodat zoo iemand veel verder verwijderd is van de Kamer en veel meer onkosten heeft —, f 10 krijgt, terwijl iemand, die veel dichterbij woont, f 20 krijgt. Zoodanig als ik al zeide, neem ik aan, dat het in het stelsel ligt, maar ik vestig er de aandacht op, dat dit stelsel zeer vicieus is.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zal eindigen. Ik zal geen motie voorstellen. Ik heb het pijnlijke daarvan den vorigen keer volkomen gevoeld en ik zal niet een dergelijken aandrang op den Minister uitoefenen, want ik stel mij volstrekt niet voor, dat de Minister zal zeggen: de heer Hermans weet het beter dan ik. De Minister zal wel bij zijn opvatting blijven. Ook zal ik niet trachten één of meer Kamerleden, die in dit opzicht tegenover mij staan, van gedachten te doen veranderen. Ik heb alleen zoo open en klaar mogelijk willen zeggen wat o. i. de rechtsgrond is voor het vorderen van een billijke vergoeding, en ik stel mij voor, dat toch wel heel spoedig een overwonnen standpunt zal worden, dat de leden van de Eerste Kamer op andere wijze moeten worden behandeld dan die van de Tweede Kamer.

Ik spreek de verwachting uit, dat elk, die onbevooroordeeld wil oordeelen en die leest wat ik hier gezegd heb, tot de conclusie zal komen, dat het ook juist en billijk is, dat, waar elke

(Hermans e. a.)

Nederlander, in het bezit van zijn burgerrechten, benoembaar is voor een functie, men van de zijde van de Regeering of van de zijde van het Parlement aan dien man of die vrouw geen beletselen in den weg mag leggen om dien man of die vrouw te verhinderen zijn of haar plicht te vervullen.

De heer van Lanschot: Mijnheer de Voorzitter! Het is binnen betrekkelijk korten tijd de tweede maal, dat de aangelegenheid, door den geachten vorigen spreker aangerood, in onze vergadering ter sprake wordt gebracht.

Men zal zich herinneren, dat in 1928 verschillende sprekers tegen het toekennen van een vaste toelage aan de leden der Eerste Kamer bezwaar hebben geopperd. Thans komt de Regeering in haar Memorie van Antwoord andermaal verklaren, dat zij het nemen van dien maatregel in strijd acht met de Grondwet.

In het midden latende, of die opvatting van de Regeering juist is, zijn de andere fracties in deze Kamer, uit wier naam ik als voorzitter der grootste het woord voer, van oordeel, dat het niet gewenscht is, onzerzijds telkenjare bij de begrooting over deze zaak opnieuw in beschouwingen te treden.

De heer Oudegeest: Mijnheer de Voorzitter! Het spijt mij, dat de eerste maal, dat ik het woord moet voeren in deze vergadering, bij deze gelegenheid moet zijn. Ik was ook niet voornemens over deze aangelegenheid iets te zeggen, indien niet de loop van dit debat en in hoofdzaak de verklaring, die de heer van Lanschot heeft afgelegd namens de gezamenlijke fracties in deze Kamer, behalve de sociaal-democratische, mij aanleiding gaven een enkel woord te zeggen over de bittere noodzakelijkheid, waarin de Regeering de Eerste Kamer brengt, om een dergelijk debat te voeren; een debat, dat naar mijn meening onwaardig is voor ons Parlement, maar dat bovenal onwaardig is voor ons land. De Regeering brengt ons in deze positie. De gerechtvaardigde wensch, die uitgesproken is door mijn vriend Hermans, die meer rechtstreeks ook voor eigen parochie gepreekt heeft — ik behoef dat gelukkig niet te doen —, en de noodzakelijkheid om aan hen, die hier hun tijd geven, mogelijk te maken, dat zij dat niet alleen hier kunnen doen, maar dat zij ook den noodigen tijd kunnen nemen om zich daarop voor te bereiden, zijn zoo duidelijk en spreken zoo voor zich zelf, dat het wel jammer is, dat wij iederen keer opnieuw bespreken moeten, wat ik zou willen noemen de economie des bouts de chandelle van onze Regeering.

Ik ben geen jurist, maar ik wil toch wel zeggen, dat een beroep op de Grondwet in zake de verbetering van de verblijfkosten voor de leden der Eerste Kamer niet opgaat, want wanneer men de verblijfkosten per dag fixeert, kan men ze evengoed per jaar fixeeren. Wanneer de Grondwet toelaat de verblijfkosten per dag te fixeeren, dan laat de Grondwet ook toe die per jaar, per drie maanden of per maand vast te stellen. Wanneer men dat bedrag van f 20 per dag vaststelt voor verblijfkosten, kan men dat evengoed omrekenen per jaar naar het gemiddeld aantal vergaderingen, zoodat daarmee een veel vaster basis gegeven wordt aan hen, die inderdaad ten volle hun tijd aan deze werkzaamheden willen geven.

Ten tweede betwijfel ik — ik heb veel gereisd — of men in den Haag overeenkomstig den stand van de Eerste Kamer van f 20 per dag zal kunnen leven. Ik weet niet of de heeren, die van verre komen en het betalen kunnen en die overeenkomstig hun stand en levenswijze wonen in hotels als Hotel des Indes, Paulez of De Witte Brug, daar per dag met f 20 uitkomen. Ik betwijfel dat ten sterkste, en door deze lage vergoeding drukt men dan ook de waardigheid van de Eerste Kamer naar beneden. Ik weet niet, of dit met bedoeling geschiedt; ik laat dat over aan de beoordeeling van de heeren, die hier door den heer van Lanschot een verklaring hebben laten afleggen. Ik meen echter, dat de waardigheid van de Kamer naar beneden gaat, wanneer de Eerste-Kamerleden in vierde- of vijfderangs hotels logeeren. Dat is naar mijn meening voor een land als het onze, dat tot de welvarendste en ook tot de grootste geldschietters van Europa behoort, zeer onwaardig. Wij dienen daarmee rekening

2. Vaststelling van Hoofdstuk II (Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin) van de Rijksbegroting voor 1930.

(Oudegeest e. a.)

te houden, en daarom spijt het mij, dat deze verklaring van de zijde van mijn geachte collega's is gekomen. Liever had ik verklaard gezien, dat het overleg met de Regeering zeer moeilijk is.

Het standpunt van den Minister van Financiën is altijd gefixeerd, als hij hier komt, en hij blijft daaraan steeds vasthouden. Om goede resultaten te krijgen zou, naar ik meen, wat meer soepelheid gewenscht zijn.

Het wetje, aangaande de vergoeding voor de in den Haag wonende leden, betreft mij niet, en daarom zal ik er vóór stemmen. Betrof het mij wel, dan stemde ik tegen. Mijn vriend Hermans heeft gesproken van een eenigszins beleedigende strekking van deze wet. Toen ik het wetje las, heb ik dat ook zoo gevoeld. Als wij in het buitenland zijn onder menschen, die de politiek kennen, dan hoort men veel over de singuliere financiële houding van Nederland. Ik zou daarvan aardige staaltjes kunnen geven. Liever doe ik echter een ernstig beroep op de Regeering, om ook tegenover het buitenland de waardigheid van ons volk op te houden door het hooghouden van de Volksvertegenwoordiging.

Ik zou hieraan willen toevoegen een verzoek, om ook de vergoedingen, die gegeven worden aan Staatscommissies, te herzien.

De **Voorzitter**: Mij dunkt, dit hiermede minder te maken heeft.

De heer **Oudegeest**: Ik zal er dan over zwijgen en mij bepalen tot de opmerking, dat de waardigheid van de Volksvertegenwoordiging zoo goed in binnen- als in buitenland dient te worden in het oog gehouden.

De heer **de Geer**, Minister van Financiën: Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats een enkel woord naar aanleiding van hetgeen de heer Hermans heeft gezegd over de wijze van uitbetaling. In de Memorie van Antwoord is reeds medegedeeld, dat die uitbetaling steeds plaats heeft onmiddellijk nadat de daarvoor benodigde gegevens aan het Departement zijn ontvangen, en dat die gegevens tot heden na afloop van elk kwartaal door de griffie van de Eerste Kamer worden verstrekt. Ik zie niet in, wat de Regeering meer kan doen. Het feit, dat slechts betaald wordt na de ontvangst van de gegevens, zoodat men het aldus kan construeeren, dat de betrokkene een voorschot geeft aan den Staat, geldt evenzeer voor alle personen, die declaraties moeten inzenden.

Wat nu de hoofdzaak van het gesprokene aangaat, heeft de heer Hermans gezegd, dat, toen hij deze zaak in de seeties ter sprake bracht bij hoofdstuk II, hij meende, dat daarop zou worden geantwoord door of althans namens het Kabinet. Ik merk op, dat de geachte afgevaardigde dan de opmerking had moeten maken bij hoofdstuk I. Hoofdstuk II is nu eenmaal onder beheer van den Minister van Financiën, en in iedere Memorie van Antwoord wordt bescheid gegeven door den Minister, tot wiens beheer het begrotingshoofdstuk behoort. Indien de geachte afgevaardigde bij hoofdstuk I de zaak had aangeroerd, dan had hij ook onder de oogen kunnen zien de quaestie van een eventuele Grondwetsherziening.

Ik wil overigens in dit debat volkomen uitschakelen hetgeen gezegd is over het aanhangige wetsontwerp, omdat de primeur daarvan toekomt aan de Tweede Kamer.

Omtrent de principieele wenschen van den heer Hermans blijkt hij reeds begrepen te hebben, dat ik mijn standpunt niet kan wijzigen.

Ik moet nu echter nog een enkel woord zeggen tot den heer Oudegeest. Het blijkt, dat deze geachte afgevaardigde, die er trouwens aan herinnerde, dat hij zijn maidenspeech hield, de geschiedenis van twee jaar geleden niet heeft gevolgd. Van een benepen zuinigheid is hier geen sprake, omdat het financiële argument geen rol speelt; er is alleen sprake van een bepaalde visie op de Grondwet. De heer Oudegeest heeft mijn argumenten van toen en zelfs die van hen, die toen zijn standpunt

(Minister de Geer e. a.)

verdedigden, totaal voorbijgezien. Hij zeide: wanneer men f 20 per dag kan fixeeren, kan men evengoed fixeeren een bedrag per jaar.

Volkomen juist. Maar de pointe was deze, dat degenen, die twee jaar geleden spraken in den geest van den heer Hermans, eerst in de stukken en nog sterker bij het openbaar debat erkennen, dat de f 20 per dag voor verblijfsvergoeding voldoende is, maar dat men ook moet honoreeren den verzuimden arbeid. Men moet — zoo was het betoog — het voor hen, die anderen arbeid hebben, ook mogelijk maken lid van de Eerste Kamer te worden. Dat standpunt heeft de heer Hermans ook vandaag ingenomen, en is natuurlijk te eerbiedigen. Maar men gevoelt, dat het in die redeneering niet gaat over de vraag, of men f 20 (of desnoods f 30) verblijfsvergoeding zal fixeeren tot een jaarbedrag, maar wel hierover, of de verblijfsvergoeding mag worden vastgesteld op het motief van den verzuimden arbeid, of alleen op dat van de gemaakte kosten. Dat laatste standpunt heb ik toen ingenomen en ik heb gezegd: het motief, waarop gij dit vraagt, maakt het voor mij ongrondwettig.

Men gevoelt, dat het na een dergelijke discussie niet juist is, hier te gaan betoogen, dat men eigenlijk wel meer dan f 20 per vergadering noodig heeft en dat men ook wel zoo kunnen komen tot een taxatie van de gemaakte kosten per jaar.

Nog in een ander opzicht bleek de heer Oudegeest de destijds gehouden debatten niet te kennen. De geachte afgevaardigde stelde het voor, alsof de huidige verklaring was afgelegd door den heer van Lanschot, omdat men nu eenmaal tegen een muur liep bij den Minister van Financiën. In die lijn zeide de geachte afgevaardigde, dat hij liever had gezien, dat de heer van Lanschot namens de fracties tegen de houding van den Minister geprotesteerd had. Nu heeft twee jaar geleden de eene spreker na den anderen gesproken uit hetzelfde standpunt, dat ik innam, zoodat ik mij daarbij eenvoudig aan te sluiten had. De visie, die ik ten deze heb op de Grondwet, is de visie van de meerderheid der Eerste Kamer. Ik eerbiedig natuurlijk iedere andere opinie, maar moet tegen de redevoering, die de geachte spreker gehouden heeft, inderdaad eenig protest doen hooren. Ik blijf overigens bij mijn opinie, dat het motief, waarop men verhooging van de vergoeding vraagt, met den geest en de letter van de Grondwet in strijd is, en dat, wie dit wenscht, dus zal moeten streven naar Grondwetsherziening.

De heer **Hermans**: Mijnheer de Voorzitter! Zijn Excellentie de Minister van Financiën heeft, in zake het voorschot, dat wij moeten doen aan den Staat, geantwoord: dat geldt voor iedereen, die declareert. Ja, Mijnheer de Voorzitter, dat zijn van die dingen, die men mij niet behoeft te leeren, dat begrijp ik ook wel, maar ik heb er echter op gewezen, dat men ons dat drie maanden lang oplegt. Wanneer de Tweede-Kamerleden hun vergoeding elke maand ontvangen, kan de Minister daarvoor toch de mogelijkheid openen ook voor de leden der Eerste Kamer. Ik zie den heer van Citters voor mij zitten, dien ik indertijd heb leeren kennen en waardeeren als voorzitter van de Provinciale Staten van Gelderland. Wij hadden het daar indertijd ook eens er over, dat de uitbetaling van presentiegelden en vacatiegelden zoo lang duurde. Gedeputeerde Staten waren zwaarwichtige menschen, hun oordeel was: dat kon niet anders, maar de heer van Citters kwam bij mij en vroeg: hoe staat het er mede. Toen ik hem antwoordde, dat er menschen waren, wien het financieel niet schikte, dat zij het zoo lang moesten uitzingen, antwoordde hij: het komt in orde, en twee dagen later kregen wij onze presentiegelden uitbetaald, nog voor de zitting begon. Van af dat oogenblik heb ik den heer van Citters vereerd als iemand, die, ofschoon uit een geheel anderen stand, toch de positie en de behoeften van den man met de smalle beurs volkomen begreep. En dat wensch ik ook van dezen Minister. Is het te veel van den Minister gevraagd, dat hij ook onze positie begrijpt? Waarom treft hij geen andere regeling? Begrijpt hij dan niet, dat het voor menigeen, die een maatschappelijke positie inneemt, als ik ook niet voor mijn plezier inneem, het niet aangaat, deze drie maanden een 150 à 200 gulden uit te schieten? Kan dat niet per maand betaald worden?